

**«ԻՆՏԵՐԱԿՏԻՎ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ**

**ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՑ 2022**

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ «Ինչպես անվտանգ օգտվել սոցիալական ցանցերից»

ԱՌԱՐԿԱ Ինֆորմատիկա

ՀԵՂԻՆԱԿ Մարինե Նաջարյան

ՄԱՐԶ Արմավիր

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆ «Ակնալճի Ա. Հարությունյանի անվան միջնակարգ

դպրոց»

2022

Բովանդակություն

Ներածություն	3
Համացանցի յուրաքանչյուր օգտատեր պետք է պարտադիր այս կանոնների մասին իմանա	3
Ինտերնետը տալիս է հնարավորություն հանդես գալ.....	4
Երբ ընկերության հայտ են ուղարկել ինչպես ճիշտ ընտրել?	5
Ինչպե՞ս ճիշտ լրացնել համացանցում անձնական տվյալները, որը նաև լինի անվտանգ	5
Եթե գործարար մարդ է, պետք է զգուշանա	6
Անվտանգությունը սոցիալական ցանցերում.....	7
Հետաքրքիր փաստեր սոցիալական ցանցերի մասին.....	10
10 պարզ կանոն, որոնք կօգնեն ձեզ համացանցում ավելի անվտանգ լինել.....	10
Համացանցում անվտանգ լինելու խորհուրդներ միջին և ավագ դասարանցիների համար:.....	10
Google ձևաթղթի միջոցով կատարած հարցման արդյունքում ունեցած պատասխանների վիճակագրական պատկերը	14
Եզրակացություն.....	109
Ցանկ.....	20

Ներածություն

Մենք բոլորս երբեմն հիվանդանում էինք, մենք հիշում ենք սա, բայց նաև պատահում է, որ մեր սիրելի նոութբուքը, պլանշետը կամ համակարգիչը նույնպես սկսեցին վատ աշխատել, հետո դանդաղեցրին, այնուհետև չբացեցին մեր նախընտրած էջերը ինտերնետում, առցանց խաղեր, այնուհետև տեղեկատվությունը վատթարացավ, այնուհետև հայտնվեց էկրանի կոդպումը, կամ փող չկա էլեկտրոնային դրամապանակում: Ինչ է դա: Դա մեր համակարգիչն էր, որը վարակվեց վիրուսով : Ինչո՞ւ: Ինչ անել? Ինչպե՞ս պաշտպանվել ձեզ այս և այլ դժվարություններից: Մա այն է, ինչին մենք նվիրել ենք մեր հետազոտությունը: ***Խնդրի ձևակերպում*** : Մենք ապրում ենք տեղեկատվական և համակարգչային տեխնոլոգիաների դարաշրջանում: Տեղեկատվական տեխնոլոգիաները, սոցիալական ցանցերը լայնորեն կիրառվում են դպրոցներում: Ընտանիքում բոլորն ունեն համակարգիչ, նոութբուք, պլանշետ կամ սմարթֆոն: Մենք այլևս չենք կարող պատկերացնել մեր կյանքը առանց ինտերնետի: Բայց գոբալ ցանցի օգտագործումը մեծ ռիսկեր է պարունակում: Թեմայի համապատասխանությունը: Անվտանգության խնդիրն առաջին տեղում է: Ինտերնետից և տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաներից օգտվելու անվտանգությունը մեր ժամանակների ամենահրատապ և կարևոր թեմաներից մեկն է: Ինտերնետից օգտվելը ուրախություն է: Օգտվեք առավելագույնս՝ բայց մնալով ապահով:

Աշխատանքի նպատակը. ցույց տալ սոցիալական ցանցերի թաքնված վտանգները և սովորեցնել, թե ինչպես խուսափել դրանցից: Խնդիրներ. առցանց միջավայր, - սոցիալական ցանցերից և առցանց խաղերից օգտվելու վերաբերյալ առաջարկություններ տալու համար. Նման խնդիրներ դնելով, մենք ձեռնամուխ եղանք լուծմանը:

Հետազոտության օբյեկտը ինտերնետի անվտանգությունն է: Հետազոտության թեման սոցիալական ցանցերում անվտանգ աշխատանքն է՝ հաղորդակցություն և նյութերի հրապարակում: Հետազոտության ընթացքում օգտագործվել են հետևյալ մեթոդները. վիճակագրական մեթոդը (ինտերնետային հարցման արդյունքների հիման վրա եզրակացություններ են արվել) Եկեք ծանոթանանք մեր հետազոտության նյութին և վերջնական արդյունքներին:

Համացանցի յուրաքանչյուր օգտատեր պետք է պարտադիր այս կանոնների մասին իմանա

Ինտերնետը միշտ էլ եղել է մարդկանց մտքի երևակայության աղբյուր, բայց հիմա այն ոչ թե երևակայություն է, այլ հետաքրքիր, ժամանցային նաև շատ վտանգավոր իրականություն:

Լինելով **20-րդ դարի գլոխգործոց**, այն նույնպես ենթարկվում է **էթիկետի կանոններին** և այդ ամենի պահպանումը ոչ միայն ցանակալի է, այլ շատ **երկրներում պարտադիր**:

Ինտերնետը տալիս է հնարավորություն **մարդկաց ազատության զգացում**, մարդ կարող է **ամեն ինչ գրել, արտահայտվել, քննադատել** կամ էլ վարկաբեկել ցանկացած մարդու կամ խնդիր: Կարող է նաև **գովել, ցուցադրել իր կյանքը, ապրելակերպը** և այլն...

Այսօր **զարգացած երկրներում** գրեթե բոլորը օգտվում են **համացանցից**, և այդ տենդեցը գնալով տարածվում է **ողջ աշխարհով մեկ**:

Այն իր տեսակի մեջ ունի և դրական և բացասական գործոններ:

Ինտերնետը տալիս է հնարավորություն հանդես գալ

- **անանուն,**
- **կապ առանց սահմանների մեծ թվով մարդկանց հետ,**
- **նամակագրություն, հետաքրքիր գրույցներ,**
- **հնարավորություն շփվելու առանց տեսնելու միմյանց,**
- **արագ որոշում հրատապ հարցերի, գործարար ոլորտում,**
- **ինտերնետը նաև շատ հարմար և մատչելի կապ է, շատերի համար,**
- **նաև ամուսության լայն հնարավորություն է տալիս:**

Բայց միևնույն ժամանակ **չպետք է մոռանալ**, որ այս ամենը արվել է **մարդկանց համար**, և ինչքան էլ մենք **մեկս մյուսին չենք տեսնում**, բայց գործ ունենք մարդկանց հետ:

Իսկ որտեղ մարդ այնտեղ էթիկան, քանի որ էթիկան իր գոյությունով հանդես է գալիս որպես լավագույն պաշտպանը մարդկության:

Բայց երբեք **չպետք է մոռանալ**, որ ինտերնետը ստեղծվել է **ավելի շատ նախ ռազմական հետո նաև գործնական կապերի համար**, և ցանկալի է պահպանել **երե ոչ առաջինը**, ապա **գոնե երկրորդը՝** օգտագործելով որքան հնարավոր է **գործնական կապերի** համար:

Երբ ընկերության հայտ են ուղարկել ինչպես ճիշտ ընտրել?

Ինտերնետի էթիկետ

Անվտանգության կանոնների համաձայն, կարելի է ընկերության հայտը հաստատել միայն այն մարդկանց հետ, ովքեր՝

- ամենաքիչը **ունենա 9 տարբեր** վայրերում արված **լուսանկար**,
- անձնական տվյալները **համապատասխանում են իրականությանը**,
- նաև որ ունեք **ընդհանուր ընկերներ ու այդ ընկերներից ամենաքիչը երեքը ճանաչում են** տվյալ մարդուն:

Ինչպե՞ս ճիշտ լրացնել համացանցում անձնական տվյալները, որը նաև լինի անվտանգ

Ըստ համաշխարհային համացանցի մարդկանց իրավունքների պաշտպանության ասոցացիայի

- ճիշտ գրել **անուն ազգանունը**,
- նշել տարիքը միայն, բայց **ոչ ծննդյան ամիսը և օրը**,
- նշել այն **երկիրը**, որտեղ ապրում ես, բայց **ոչ մի կերպ չնշել հասցեն անգամ որոշ դեպքերում քաղաքը**,
- թույլատրելի է **նշել կրթությունը, աշխատանքը, հոբբին, սիրված աֆորիզմները**,

- **լուսանկարների** ճիշտ ընտրությունը և դրանց հրապարակումը, անգամ կան երկրներ, որտեղ **արգելված է լողազգեստով լուսանկարների** տեղադրումը,
- պարտադիր է նշել ընտանեկան կարգավիճակը, **հատկապես, եթե ամուսնացած է:** Քանի որ ինտերնետը այսօր **շատ քիչ է օգտագործվում իր բուն նպատակին:** Ուսումնասիրությունների համաձայն **մարդկանց՝ հատկապես երիտասանդների** մեծ մասը այն օգտագործում է **անձնական նկատառումներով:** Հետևաբար եթե այն այդպես է, հետագա խնդիրներից զերծ մնալու համար խորհուրդ են տալիս **ավելի քան շփույշ լինել,** կապ հաստատել միայն այն մարդկանց հետ, որոնց **անձնական տվյալները** համապատասխանում են **անվտանգության կանոններին որոշ չափով,** և **հարաբերությունները խորացնել** միմիայն այն ժամանակ, անձամբ այդ մարդուն տեսնելուց հետո:

Եթե գործարար մարդ է, պետք է զգուշանա

- տվյալների **խիստ անձնական** հրապարակումից,
- նամակագրություններից, ոչ մի այնպիսի նամակ, որը **հետագայում կդառնա խակերների թիրախ,**
- օգտագործի համացանցը **միայն գովազդի նպատակով,** իսկ ցանկացած **ֆինանսական շարժը** միայն կատարի համացանցից դուրս, բացառությամբ քարտային փոխանցումներից, այն էլ միայն վստահելի և **լինգեզավորված համակարգերով,**
- երբեք չօգտագործի իր **տեղը մատնանշող ծրագրից,**
- ընտանիքի **անձնական լուսանկարների** հրապարակելուց:
Իսկ **համաշխարհային առողջապահությունը** զգուշացնում է որ **0-3 տարեկան երեխաներին** խստիվ արգելվում է **ինտերնետի ներկայությունը:**
4-8 տարեկան երեխաներին միայն թույլատրելի է օրական **1.5-2.5 ժամ օգտվել,** իսկ հասուն մարդուն օրական **4-5 ժամ և ոչ ավելին:** Քանի որ որոշ ուսումնասիրություններ ցույց են տվել, որ **ինտերնետի ճառագայթները** ազդում են **բջջային համակարգի վրա** և նպաստում

են պարագիտ բջիջների ակտիվացմանը և զարգացմանը, հատկապես **քաղցկեղածին բջիջները**:
Եկե՛ք պահպանենք ոչ միայն մեր անձնական կյանքը, այլ նաև մեր առողջությունը:

2020 © Yerevanstyle.com

Անվտանգությունը սոցիալական ցանցերում

Սոցիալական ցանցերում օգտահաշիվների անվտանգության ապահովումը շատ կարևոր է: Վերջին ժամանակներում ավելի հաճախակի են դարձել ադրբեջանական հաքերների կիրբերհարձակումները հայկական օգտահաշիվների վրա, որոնց արդյունքում հափշտակվում են հազարավոր էջեր: Նման դեպքերի առավել մեծ քանակ գրանցվել է նաև հայ-ադրբեջանական սահմանին առաջացած լարմանը զուգահեռ:

«Տեղեկատվության ստուգման կենտրոնը» ներկայացնում է սեփական օգտահաշիվները ցանցահեններից ապահովագրելու մի քանի պարզ կանոններ: Հայ օգտատերերը առավելապես ակտիվ են facebook-ում, ուստի կներկայացնենք այդ հարթակում անվտանգության կանոններին հետևելու մեխանիզմները, որոնք նաև կիրառելի են այլ սոցիալական ցանցերի համար:

Գաղտնաբառեր ()

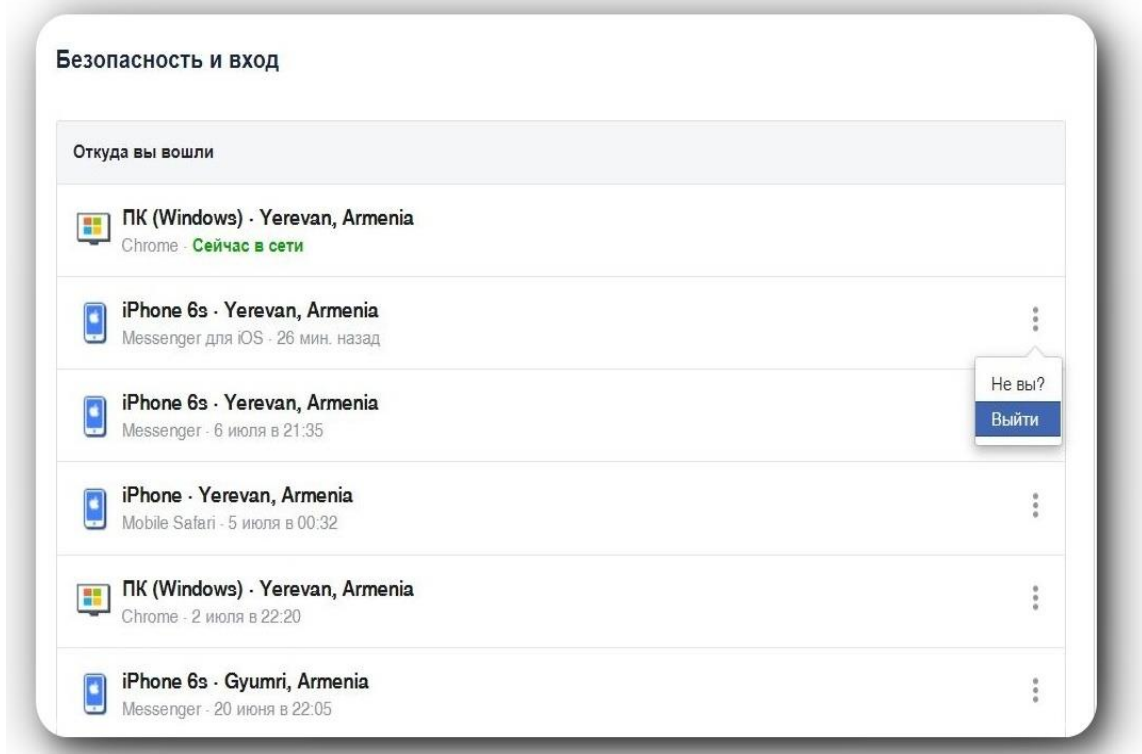
Սկսենք ամենահեշտ, բայց միևնույն ժամանակ շատ կարևոր կետից: Գաղտնաբառերը շատ պարզ չպետք է լինեն. օգտագործեք թվեր, տառեր և նշաններ: Գաղտնաբառեր ընտրելուց մի օգտագործեք ձեր անունը, ազգանունը, ծննդյան տարեթիվը և այն ամենը, ինչ հեշտությամբ կարող են ինդենտիֆիկացնել ձեր անձի հետ: Բոլոր սոցիալական ցանցերի համար մի օգտագործեք միևնույն գաղտնաբառը, քանի որ մեկ գաղտնաբառ ունենալու դեպքում հաքերները կարող են ունենալ նաև հասանելիություն ձեր մյուս հաշիվներին (mail, instagram...):

Սարքեր

Եթե դուք այլ սարքերից՝ (համակարգիչ, հեռախոս) մուտք եք գործել ձեր էջ, համոզվեք, որ դուրս եք եկել այդ սարքերի համակարգերից և նրանցում չեն պահպանվել ձեր գաղտնաբառերը: Եթե չեք ուզում, որ ձեր տվյալները պահպանվեն օտար սարքերում, օգտվեք **Google Chrome** բրաուզերի **Incognito** բաժնից: Այն փակելու դեպքում ձեր մուտքագրած գաղտնաբառերն ու մուտքանունները չեն պահպանվի: Եթե վստահ չեք՝ դուրս եկե՛ք էլ եք հաշվից, թե՛ ոչ, ապա կարող եք հեռահար անել դա՝ օգտագործելով Ֆեյսբուքի գործիքակազմը:

Օգտվելով այս գործիքից՝ կարող եք տեսնել որտեղից եք մուտք գործել, և դուրս գալ՝ սեղմելով «էլք համակարգից» կոճակը: Կարող ենք նաև էլք կատարել բոլոր մուտքերից՝ ընտրելով վերջում նշված «դուրս գալ բոլոր սարքերից» կոճակը: Ֆեյսբուք սոցիալական ցանցը նաև առաջարկում է

միացնել ծանոցումները, երբ մուտք են գործել այլ անձանոթ սարքերից տեղադրել երկփուլային վավերացում կամ ընտրել ընկերներին, որոնք կդառնան ձեր վստահելի կոնտակտները:

Rank	Website
1	facebook.com
2	youtube.com
3	ok.ru
4	google.am
5	google.com
6	mail.ru
7	vk.com
8	yandex.ru
9	list.am
10	google.ru
11	instagram.com

Հետաքրքիր փաստեր սոցիալական ցանցերի մասին

- ♣ Անցկացված հետազոտությունների արդյունքում պարզվել է, որ սոցիալական ցանցերում ժամանակ անցկացնելը իրականությունից կտրվելու արդյունքում մեծացնում է ինքնասպանության հնարավորությունը, քանի որ քչանում են շրջակա աշխարհի հետ կապերը:
- ♣ Սոցիալական ցանցերում երկար ժամանակ անցկացնելու արդյունքում սահմանափակվում է մարդկանց տեսահորիզոնը. մենք կախվածություն ենք ձեռք բերում անմիաստ նամակներից, որոնք մեզ պետք չեն:
- ♣ Երեխաների 69%-ի մոտ ծնողները կան իրենց ընկերների ցանկում:
- ♣ Արդեն 2010 թվականին երկրի «ժամանակակից» բնակչության 96%-ը ուներ հնարավորություն այցելելու սոցիալական ցանցեր:
- ♣ Մարդկանց 80%-ն իրենց սոցիալական ցանցի ընկերների կարծիքներին ավելի շատ են հավատում, քան իրական ընկերներին:
- ♣ Երեխաների 23%-ը սոցիալական ցանցերում անցկացնում են միջինը 7-14 ժամ, 57%-ը մոտավորապես 12-14 ժամ, իսկ 20%-ն ավելի քան 21 ժամ:

- ♣ Այժմ յուրաքանչյուր 5-րդ երեխա ամեն շաբաթ ծախսում է իր կյանքի մի քանի օր սոցիալական ցանցերի վրա եւ, ընդհանրապես, երեխաների կեսից ավելին արագորեն մոտենում է այս ցուցանիշին:
- ♣ Միջինը 10 տարեկանը այն տարիքն է, որից սկսած երեխան սկսում է օգտագործել սոց. ցանցերը:
- ♣ Ամեն րոպե 100.000 մարդիկ Ֆեյսբուքում ընկերներ են դառնում:
- ♣ Սոցիալական ցանցերի հարցված օգտատերերի 80%-ը չեն կարող նույնիսկ մի քանի օր ապրել առանց իրենց էջերը թարմացնելու:
- ♣ Հարցվածների մեկ երրորդը սարսափում են, երբ պատկերացնում են, որ ինչ-որ բան կարող է պատահել իրենց հաշիվների հետ: Դա այնպիսի կախվածություն է, ինչպիսինն է ծխելը եւ կոչվում է «Ֆեյսբուքից կախվածության խանգարում»:
- ♣ Սոցիալական ցանցերը դեպրեսիա են առաջացնում: Դրա պատճառն այն է, որ մենք հիմնականում սոցիալական ցանցերում ցույց ենք տալիս մեր կյանքի դրական կողմերը, բայց երբ ամեն ինչ այնքան էլ հարթ չէ, մենք չենք հպարտանում բացասական բաներով, որովհետեւ վախենում ենք քննադատությունից եւ դա ճնշում է մեզ եւ վատացնում հոգեբանական վիճակը, նույնիսկ կարող է հանգեցնել դեպրեսիայի:
 - ♣ Համենայն դեպս, երբ մենք պարծենում ենք սոց. ցանցերում, դա բավականին բարձրացնում է մեր ինքնագնահատականը: Քանի որ այն ուժեղացնում է մեր դրական տրամադրությունը, խորհուրդ չի տրվում այնտեղ մտնել տխուր տրամադրությամբ:
- ♣ Ֆեյսբուքի բնակիչների 75%-ին դուր չի գալիս իր արտաքինը, որոնցից 51%-ը դա հիմնավորում են իրենց նկարների՝ ուրիշի նկարների հետ համեմատությամբ: Քանի որ վիրտուալ կյանքում բոլորը, ըստ էության շփվում են նկարների հետ, շուտով, ամենայն հավանականությամբ, մարդիկ ոչ թե հոգեբանի մոտ, այլ ֆոտոշոփի դասերի կգրանցվեն:
- ♣ Սոց. ցանցերը օպտիկական խոշորացույցների են նման. ուժեղացնում են տխուր եւ բացասական զգացմունքները:

Ամբողջական հոդվածը կարող եք կարդալ այս հասցեով՝ <https://www.aravot.am/2014/04/20/452992/>

10 պարզ կանոն, որոնք կօգնեն ձեզ համացանցում ավելի անվտանգ լինել

Համացանցում անվտանգ լինելու խորհուրդներ միջին և ավագ դասարանցիների համար:

1. **Բարձրաձայնի՝ ը խնդիրը: Եթե քեզ ապահով չես զգում,** և ինչ-որ բան է պատահել **համացանցում**, անհապաղ խոսի՛ր վստահելի մեծահասակի հետ: Եթե դա աշխատող տարբերակ չէ, ապա կարող ես դիմել Մարդու իրավունքների պաշտպանի

գրասենյակ՝ զանգահարելով 116 թեժ գծին կամ [խոհրդատվություն ստանալու համար](#)՝ նամակ գրելով պաշտպանի գրասենյակ: Ծանոթացի՛ր [Մարդու իրավունքների պաշտպանի երեխաների համար նախատեսված կայքէջին](#):

2. **Սոցիալական մեդիայի հարթակներում հարգի՛ր մյուս մարդկանց տեսակետը՝ նույնիսկ այն դեպքում, եթե համաձայն չես նրանց հետ:**
3. **Դու անձնական կյանքի իրավունք ունես:** Մյուսներն էլ ունեն: Մյուս մարդկանց կյանք ներխուժելը կամ նրանց հեռախոսով իրենց էջերը մտնելը, մեղմ ասած, լավ բան չէ:
4. **Մի՛ բամբասիր կամ ամոթալի և վիրավորող նկարներ ու պատմություններ մի՛ տարածիր սոցիալական մեդիայի հարթակներում: Հնարավոր է՝ կատակը քեզ անվնաս թվա, բայց խորը վիրավորի դիմացինիդ: Մենք բոլորս էլ արժանապատվություն ունենք և պետք է հարգված լինենք:**
5. **Երկու անգամ մտածի՛ր մինչ «ուղարկել» կոճակը սեղմելը.** սա հատկապես այն դեպքերում, եթե ջղային ես ու վրդովված: Եթե նկարը կամ տեսանյութն արդեն տարածել ես, ապա դժվար է կռահել, թե ով այն կտեսնի ու ինչպես կարձագանքի դրան: Այն համացանցից ջնջելը գրեթե անհնար է, քանի որ հնարավոր է մեկն արդեն նկարել ու պահպանել է այն:
6. Եթե սոցիալական մեդիայի հարթակներում որևէ բան ես կարդացել կամ տեսել, որից վրդովվել ես կամ վիրավորվել, ապա **կարող ես զեկուցել (report it)** դրա մասին: Սոցիալական մեդիայի շատ հարթակներում կարող ես զեկուցել առանձին գրառման կամ նկարի մասին, եթե այն հակասում է նաև հարթակի ընդհանուր կանոններին: Շատ հարթակներ էլ հնարավորություն են տալիս քեզ արգելափակել (**block**) անձանց, եթե չես ցանկանում տեսնել նրանց գրառումները: Ի դեպ, նրանք նաև չեն կարողանա քեզ նամակներ գրել:
7. **Սոցիալական հարթակներում կարող ես նաև փոխել անձնական կարգավորումները,** ինչի շնորհիվ կկարողանաս վերահսկել, թե ով կտեսնի տարածածդ գրառումները, նկարները և տեսանյութերը: Լա՛վ մտածիր, թե ինչ և ում ես ուղարկում: Գուցե ակնհայտ բան ենք շեշտադրում, բայց հիշի՛ր և մի՛ տարածիր անձնական տեղեկատվություն՝ բնակությանդ հասցեն, հեռախոսահամարդ, բանկային տվյալներ և այլն: Եթե քո էջում կարգավորումներ սահմանված չեն, ապա բոլորը կարող են տեսնել և կարդալ այն ամենը, ինչ տարածում ես:
8. **Նոր ընկերներ ձեռք բերելը հրաշալի է, սակայն մինչ ընկերության առաջարկը ընդունելը, լավ զննի՛ր** այդ անձի էջը, փորձիր հասկանալ, թե նա ով է : Արդյո՞ք ընդհանուր ընկերներ ունեք: Նույն քաղաքո՞ւմ եք ապրում: Ճնշման տակ անձանոթից ընկերության առաջարկ մի՛ ընդունիր: Եթե այդ անձը վստահելի չի թվում կամ անգամ մի քիչ կասկածում ես, ապա ստուգի՛ր սոցիալական մեդիայի էջերիդ կարգավորումները և այնպես արա՛, որ այդ անձը քո անձնական տեղեկատվությունը չտեսնի: Հիշիր, որ հատկապես համացանցում, մարդիկ իրենց այնպիսին չեն ներկայացնում, ինչպիսին կան, և ավելի դժվար է կռահել՝ ստո՞ւմ են նրանք, թե՞ ոչ:
9. **Զգուշացի՛ր համացանցով ստացվող աշխատանքի առաջարկներից:** Դու դիմե՞լ ես որևէ թափուր հաստիքի համար կամ որևէ մեկին դիմե՞լ ես այս պատրվակով: Եթե ոչ, ապա պետք է շատ զգույշ լինել: Նախապես տվյալներ հավաքի՛ր այդ ընկերության մասին:

Խորհուրդ ենք տալիս՝ միայնակ չգնալ հարցազրույցի: Փոխարենը՝ վստահելի որևէ մեծահասակի խնդրիր, որ ուղեկցի քեզ:

10. **Վստահի՛ր ինտուիցիայիդ:** Եթե զգում ես, որ մի բան այն չէ համացանցում և անվտանգ չես, ապա վստահի՛ր ինտուիցիայիդ և դիմի՛ր վստահելի մեծահասակի կամ Մարդու իրավունքների պաշտպանի գրասենյակին՝ զանգահարելով 116 թեժ գծին կամ [խորհրդատվություն ստանալու համար](#)՝ նամակ գրելով պաշտպանի գրասենյակին: Համացանցում անախորժություններից խուսափելու համար նաև ծանոթացի՛ր անձնական տվյալների գաղափարին և թե որ դեպքերում կարող ես դիմել ՀՀ անձնական տվյալների պաշտպանության գործակալություն: Ուսումնասիրի՛ր [«Զգո՛ւյ՛ջ երեխաներ են» գրքույկն](#) ու ստուգի՛ր գիտելիքներդ գրքույկի թեսթի միջոցով:

Եթե սովորական աշխարհում վտանգները շատ են, ապա թվային աշխարհում դրանք հազարապատիկ են, քանի որ թվային աշխարհը անսահման է ու հասանելի բոլորին: Եվ ինչպես սովորական աշխարհում, այնպես էլ՝ թվային աշխարհում պետք է ամեն ինչ անել պաշտպանվելու համար:

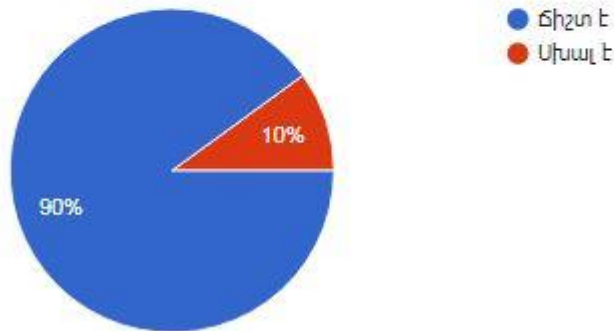

Google ձևաթղթի միջոցով կատարած հարցման արդյունքում ունեցած պատասխանների վիճակագրական պատկերը .

1. Սոցցանցը հավաքագրում է բոլոր հավանումները (like-երը), որ դրել եք դուք, ինչպես նաև հիշում է ձեր կիսած բոլոր նյութերը: Այն վերլուծում է ձեր բոլոր հավանումներն ու կիսված նյութերը:

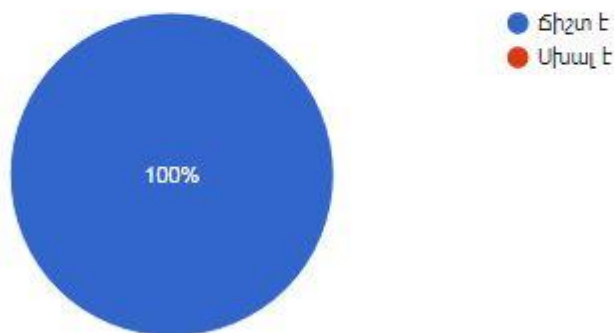

20 պատասխան

2. Սոցցանցի բազաներում միշտ պահպանվում են ձեր բոլոր անձնական հաղորդագրությունները

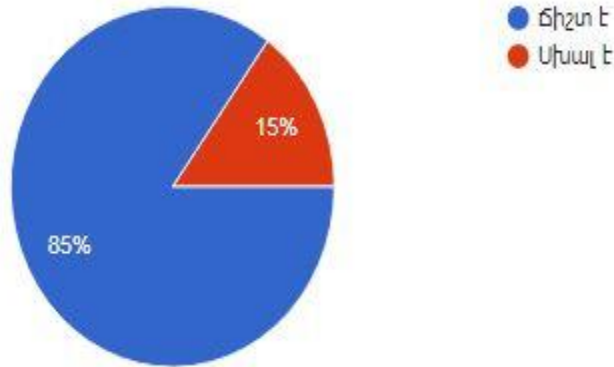
20 պատասխան

3. Ձեր կողմից ջնջված բոլոր հաղորդագրությունները, նկարները, գրառումները և մեկնաբանությունները միշտ մնում են սոցցանցի սերվերներում, որքան վաղ էլ դուք ջնջած լինեք դրանք:

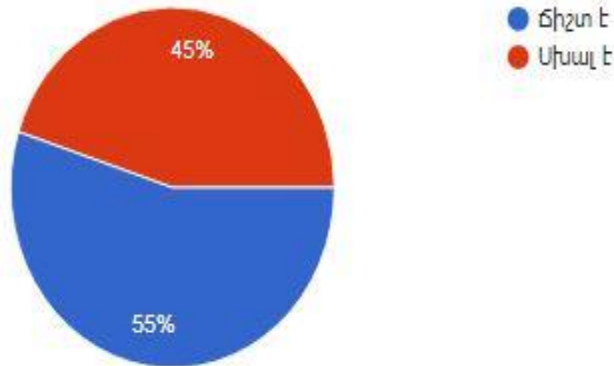

20 պատասխան

4. Սոցցանցը հիշում է անգամ այն հաղորդագրություններն ու գրառումները, որ դուք տպել եք, բայց չեք հրապարակել:

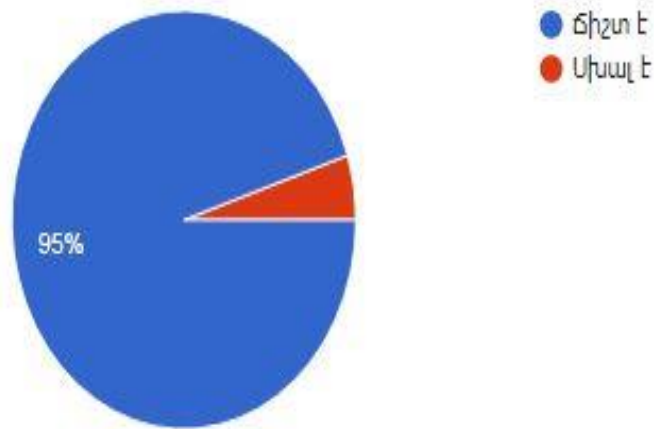
20 պատասխան

5. Facebook-ը պահպանում է ձեր բոլոր լուսանկարները՝ թե՛ նրանք, որ հրապարակել եք դուք, թե՛ ձեր ընկերների հրապարակածները:

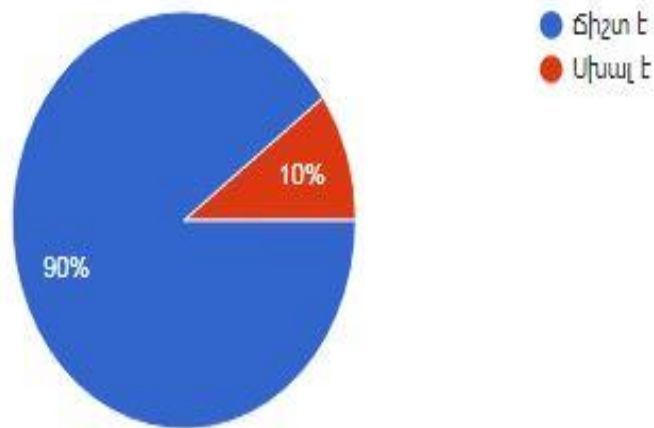

20 պատասխան

6. Մոզանցը հիշում է, թե երբ եք դուք ընկերության հայտ ուղարկել այլ օգտատիրոջ, որքան ակտիվ եք շփվել զրուցարանում, երբ եք ջնջել և այլն:

20 պատասխան

7. Facebook-ը հիշում է նաև բոլոր հավանումներն ու կիսումները (share) Instagram և WhatsApp սոցցանցերում: Հիշեցնենք, որ վերջիններս պատկանում են Facebook-ին:

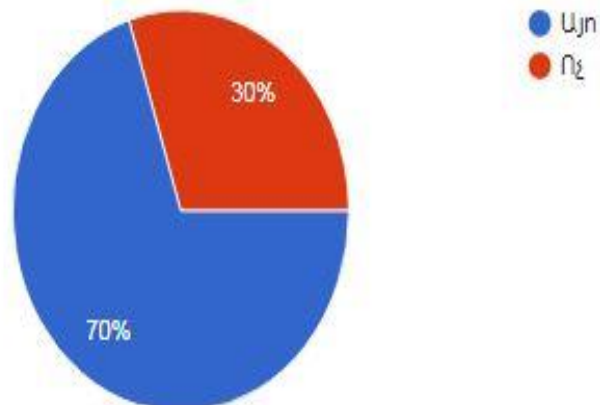

20 պատասխան

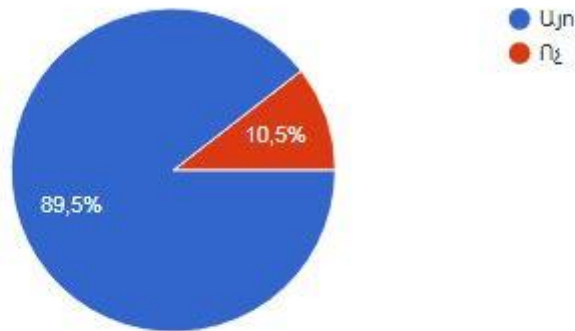
8. Facebook-ը միշտ հիշում է, թե ինչ միջոցառումներ, երկրներ, ակումբներ եք այցելել դուք:

20 պատասխան

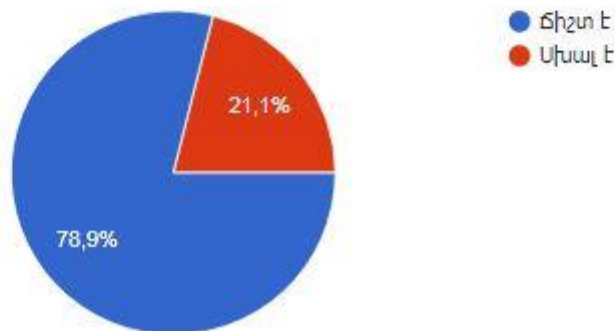
9. Սոցցանցն իր սերվերներում պահում է բոլոր այն սարքավորումները, որոնցով դուք մուտք եք գործել Facebook:

19 պատասխան

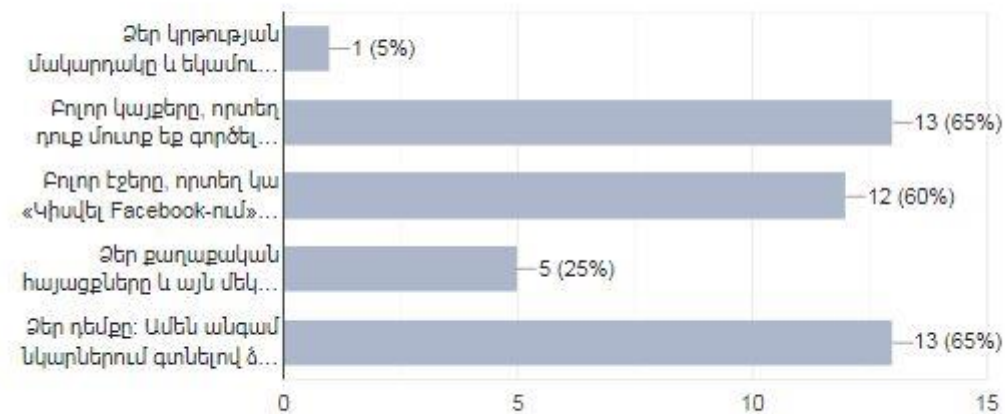
10. Ամեն անգամ, երբ տարբեր ծրագրերից օգտվելիս դուք նշում եք, որ պետք է մուտք գործել Facebook-ի միջոցով, դուք ավելացնում եք ձեր մասին ևս մեկ տեղեկություն:

19 պատասխան

11. Սոցցանցը նաև հիշում է. (նշել ճիշտ պատասխանները)

20 պատասխան

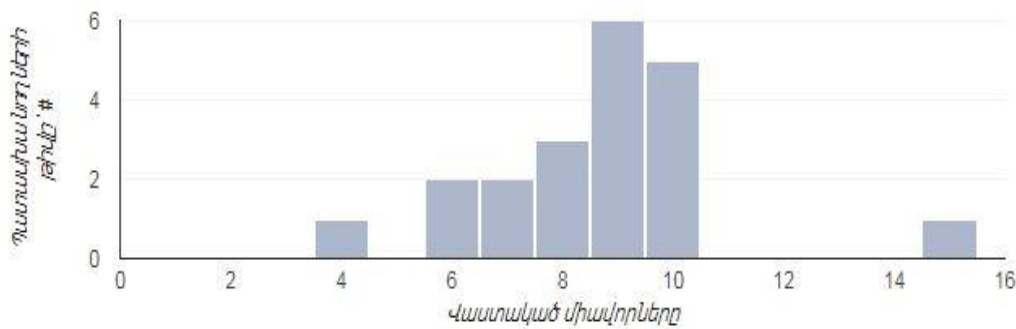
Վիճակագրություն

Միջին
8,65/15 միավոր

Մեդիան
9/15 միավոր

Ընդգրկույթ
4 - 15 միավոր

Ընդհանուր միավորների բաշխում

Եզրակացություն

Ինտերնետային անվտանգության թեման պահանջում է լրացուցիչ ուսումնասիրություն, հետազոտություն և զարգացում: Այս թեման շատ արդիական է և պահանջված: Այն հարցվածները, ովքեր բարձր միավորներ են հավաքել, կարիք չունեն հանգստանալու ձեռքբերված արդյունքների վրա, նրանք պետք է մշտապես վերահսկեն նրանց տեղեկատվական գրագիտությունն իրենց ինտերնետային սարքերի ժամանակին և համապատասխան պաշտպանությունը: Հարցվածների մնացած մասին խորհուրդ է տրվում խստացնել իրենց գիտելիքներն ու հմտությունները պահանջվող մակարդակին: Եզրակացություն Մենք հասել ենք մեր աշխատանքի **նպատակին**՝ ցույց տալ ինտերնետի թաքնված վտանգները և սովորեցնել, թե ինչպես խուսափել դրանցից: Մեր առջև դրված բոլոր խնդիրները նույնպես կատարված են. Ցույց տալ այն, ինչ հարկավոր է իմանալ ինտերնետից 100% օգտագործելու համար, բացատրել առցանց միջավայրի իրավունքներն ու պարտականությունները, խորհուրդներ տալ սոցիալական ցանցերի և առցանց խաղերի օգտագործման վերաբերյալ, սովորեցնել, թե ինչպես շփվել ինտերնետում և վայելել այն: Մենք իրական հետազոտություններ ենք կատարել մեր թեմայի վերաբերյալ: Մենք արեցինք կարևոր եզրակացություններ, որոշեցինք, որ այս թեման շատ կարևոր է և անհրաժեշտ և արդիական, հատկապես երիտասարդների համար: Ինչպես պարզվեց շատերը անտեղյակ են վտանգներից: Երբեմն նրանք տհաճ պատմությունների մեջ են ընկնում: Հույս ունենք, որ այս աշխատանքը բարելավել է իրավիճակը այս հարցում և ուշադրություն հրավիրել դրա կարևորության վրա:

Օգտագործված նյութերի և հոդվածների աղբյուրների ցանկ՝

Yerevanstyle.com

<https://www.aravot.am>

similar.com

<https://www.unicef.org>

<https://infocheck.am>